

SPIS TREŚCI:

OD AUTORA	11
ROZDZIAŁ 1	
Zagadnienie syntezy historii gospodarczej dla ekonomistów	13
1. Przedmiot historii gospodarczej	13
2. Związki historii gospodarczej i teorii ekonomii	16
3. Poszukiwanie centralnego czynnika syntezy historii gospodarczej	19
4. Próba nakreślenia koncepcji podręcznika dla studiujących nauki ekonomiczne	23
ROZDZIAŁ 2	
Tworzenie wielkiej własności ziemskiej i systemu poddaństwa (X–XII w.)	26
1. Istota feudalizmu	26
2. Feudalizacja ustroju rolnego	28
3. Wyodrębnianie się podziału pracy	34
4. Przejawy gospodarki towarowo-pieniężnej	36
ROZDZIAŁ 3	
Dzieje osadnictwa jako przejaw działalności inwestycyjnej (XIII–XIV w.)	41
1. Pierwsze systemy osadnictwa	41
2. Zmiany w ustroju rolnym i technice produkcji	43
3. Rozwój sił wytwórczych w mieście	47
4. Rozwój gospodarki towarowo-pieniężnej	52
ROZDZIAŁ 4	
Rozkwit i upadek gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	58
1. Przemiany ustroju rolnego w gospodarce europejskiej (XV–XVIII w.)	58
2. Przesłanki przejścia do gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej	60
3. Folwark pańszczyźniany i jego istota	67
4. Kryzys systemu folwarczno-pańszczyźnianego	75
ROZDZIAŁ 5	
Proces akumulacji pierwotnej na ziemiach polskich	80
1. Rozumienie procesu akumulacji pierwotnej	80
2. Klasyczny przebieg akumulacji pierwotnej w Anglii	83
3. Pierwszy impuls na ziemiach polskich (druga połowa XVIII w.)	86
3.1. Przejawy akumulacji pierwotnej w rolnictwie	86

3.2. Kapitał kupiecki i bankowy	90
3.3. Spółki szlachecko-mieszczańskie	92
3.4. Początki rynku siły roboczej	96
4. Przemiany w latach 1807–1864	97
4.1. Rolnictwo głównym źródłem akumulacji pierwotnej	97
4.2. Polityka protekcyjna rządu	100
4.3. Kapitał handlowy i bankowy	103
4.4. Podatki i dzierżawy	107
4.5. Dostawy państwowe, wojskowe i spekulacje	108
4.6. Protekcjonizm celny i kapitały obce	110
4.7. Źródła rekrutacji klasy robotniczej	111
5. Wnioski i uwagi	112

ROZDZIAŁ 6

Reformy uwłaszczeniowe i ich skutki	115
1. Zmiany strukturalne w rolnictwie europejskim	115
2. Nowy ustroj agrarny na ziemiach polskich	116
3. Ewolucja struktury agrarnej	120
4. Postęp w zakresie agrokultury	125
5. Rozwój gospodarki towarowej	130
6. Podział dochodu. Zmiany w położeniu chłopów i właścicieli folwarków	135

ROZDZIAŁ 7

Rewolucja przemysłowa na ziemiach polskich w XIX wieku	142
1. Wprowadzenie	142
2. Przewrót przemysłowy w Królestwie Polskim	146
3. Rewolucja przemysłowa w zaborze pruskim	153
4. Przejawy postępu technicznego w Galicji	157
5. Wzrost produkcji przemysłowej. Rozwój transportu i handlu	159
6. Zmiany w stosunkach produkcji	164

ROZDZIAŁ 8

Początki gospodarki monopolistycznej na ziemiach polskich (1870–1914)	176
1. Istotne cechy gospodarki monopolistycznej	176
2. Przesłanki monopolizacji	181
2.1. Postęp techniczny i akumulacja kapitału	181
2.2. Koncentracja produkcji i kapitału	184
2.3. Czynniki zewnętrzne	189
2.4. Kryzys ekonomiczny	193
3. Charakterystyka pierwszych organizacji monopolistycznych na ziemiach polskich	194
4. Istota i zasady funkcjonowania związków monopolistycznych	199
5. Specyficzne cechy gospodarki monopolistycznej na ziemiach polskich	206

ROZDZIAŁ 9

Ekonomiczno-społeczne konsekwencje I wojny światowej	213
1. Ekonomiczne przyczyny wojny	213

2. Materialne potrzeby krajów walczących	215
3. Zmiany strukturalne i instytucjonalne	217
4. Wpływ wojny na gospodarkę światową	220
5. Sytuacja na ziemiach polskich w okresie I wojny światowej	222
5.1. Zniszczenia wojenne, rabunek i rekwizycje	222
5.2. Życie gospodarcze	225
5.3. Położenie materialne społeczeństwa	232

ROZDZIAŁ 10

Odbudowa gospodarki polskiej. Początki stabilizacji (1918–1925)	235
1. Problemy gospodarki światowej	235
2. Skutki zaborów	237
3. Gospodarka wojenna	240
4. Inflacja markowa. Reformy skarbowe Władysława Grabskiego.	242

ROZDZIAŁ 11

Ożywienie gospodarcze w latach 1926–1929	253
1. Stabilizacja systemu kapitalistycznego	253
2. Zamach majowy. Pozytywne tendencje w gospodarce polskiej	258

ROZDZIAŁ 12

Wielki kryzys ekonomiczny (1929–1933/35)	266
1. Przestanki kryzysu	266
2. Kryzys w rolnictwie	268
3. Kryzys w przemyśle	271
4. Problemy walutowo-skarbowe.	276
5. Zmiany w handlu wewnętrznym i zagranicznym	282
6. Polityka rządu wobec kryzysu	285

ROZDZIAŁ 13

Główne formy interwencjonizmu państwowego w Polsce (1936–1939) . .	288
1. Uwagi wstępne	288
2. Program inwestycyjny. Planowanie gospodarcze	291
3. Stosunki pieniężno-kredytowe	296
4. Interwencjonizm w rolnictwie	299
5. Rozwój etatyzmu	301
6. Rozbudowa interwencjonizmu państwowego na rynku pracy	302
7. Metody finansowania polityki nakręcania koniunktury	306
8. Efekty polityki interwencyjnej	309
9. Bilans gospodarczy Polski odrodzonej	313

ROZDZIAŁ 14

Gospodarka na ziemiach polskich w latach 1939–1945 na tle zmian w ekonomice światowej	321
1. Ewolucja gospodarki światowej	321

1.1. Straty wojenne i koszty odbudowy	321
1.2. Poziom wyżywienia i produkcja rolna	323
1.3. Rozwój produkcji przemysłowej	325
1.4. Rozwój sił wytwórczych. Zmiany strukturalne	327
1.5. Handel międzynarodowy	328
2. Stan gospodarki na ziemiach polskich	330
2.1. Podstawowe założenia hitlerowskiej polityki demograficznej i ekonomicznej	330
2.2. Eksterminacja społeczeństwa polskiego	333
2.3. Przemysł i transport na potrzeby Rzeszy	334
2.4. Polityka kredytowo-pieniężna	337
2.5. Przeobrażenia w dziedzinie rolnictwa	340
2.6. Warunki materialno-bytowe ludności	343
2.7. Okupacja Kresów Wschodnich	346
3. Bilans strat materialnych	350

ROZDZIAŁ 15

Zmiany w strukturze własności. Początki planowania centralnego (1944–1949)	353
1. Odbudowa gospodarki światowej	353
2. Przesłanki zmian ustrojowych w gospodarce polskiej	357
3. Kształtowanie się mechanizmu centralnego planowania i zarządzania gospodarką	362
4. Nowa struktura własności środków produkcji	366
5. Proces przemian w rolnictwie	371
6. Bitwa o handel	375
7. Reorientacja stosunków gospodarczych z zagranicą	378
8. Położenie materialne ludności	382
9. Ocena dokonań w latach czterdziestych	385

ROZDZIAŁ 16

Industrializacja i kolektywizacja (1950–1955)	387
1. Gospodarka światowa w szczytowym okresie zimnej wojny	387
2. Charakterystyka gospodarki centralnie kierowanej	392
3. Industrializacja i jej efekty	395
4. Batalia o przekształcenia własnościowe w rolnictwie	400
5. Ukształtowanie się nowego systemu finansowego	404
6. Proradziecka orientacja w handlu zagranicznym	407
7. Czas wyrzeczeń społecznych	413

ROZDZIAŁ 17

Ograniczone reformy gospodarki kolektywnej. Wtórna industrializacja (1956–1970)	417
1. Proces normalizacji rynku międzynarodowego	417
2. Przemiany polityczne w Polsce	421
3. Próby zmian modelu gospodarki polskiej	423
4. Powrót do polityki uprzemysłowienia	430

5. Stagnacja w rolnictwie	441
6. Problemy handlu zagranicznego	448
7. Przyczyny kryzysu społeczno-gospodarczego w 1970 r.	453

ROZDZIAŁ 18

Próba modernizacji gospodarki polskiej. Pułapka zadłużeniowa (1971–1980)	461
1. Skutki kryzysu walutowo-energetycznego	461
2. Koncepcja unowocześnienia gospodarki polskiej. Próby reform	468
3. Ożywienie gospodarcze w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych	472
4. Załamanie się strategii drugiej Polski. Pułapka zadłużeniowa	475
5. Źródła i przejawy inflacji	485
6. Przesłanki Sierpnia 1980 r.	487

ROZDZIAŁ 19

Kryzys i rozkład gospodarki centralnie kierowanej (1981–1989)	497
1. Ewolucja gospodarki światowej	497
2. Powstanie NSZZ „Solidarność”. Demokratyzacja życia społeczno-gospodarczego w kraju	502
3. Próby reform gospodarczych	507
4. Kryzys gospodarki nakazowo-rozdziałowej. Hiperinflacja	510
5. Niereformowalność gospodarki socjalistycznej	518
6. Pogorszenie się stopy życiowej polskiego społeczeństwa	520
7. Próba bilansu gospodarki PRL	524

ROZDZIAŁ 20

Powrót do systemu rynkowego. Stabilizacja i transformacja ustrojowa (1990–1998)	531
1. Gospodarka światowa po załamaniu się systemu komunistycznego	531
2. Przełom w Polsce w 1989 r. i jego konsekwencje polityczne	536
3. Podstawowe założenia Planu Balcerowicza	540
4. Transformacja systemowa	544
5. Skutki gospodarczo-społeczne reform	550
6. Prozachodnia orientacja w handlu zagranicznym. Umowa o stowarzyszeniu z Unią Europejską. CEFTA	561
7. Ocena procesu transformacji ustrojowej w Polsce	566

WYKAZ MATERIAŁÓW POMOCNICZYCH

Mapy	573
Rysunki	573
Fotografie	574
Tabele	576